

گزارش یک مورد: علائم پوستی ناشی از گزش عنکبوت در کودک هفت ساله در جزیره قشم

مقدمه: عنکبوت‌ها یکی از بزرگترین راسته‌های عنکبوتیان هستند که در سراسر جهان در تمام قاره‌ها به جز قطب جنوب یافت می‌شوند. بسیاری از گونه‌های عنکبوت در مجاورت با انسان زیست می‌کنند و عموماً برای محافظت از خود یا جهت شکار، زهر را به حیوانات دیگر از جمله انسان تزریق می‌کنند.

گزارش مورد: در این گزارش یک کودک هفت ساله معرفی می‌شود که با شکایت واکنش‌های پوستی در ناحیه چشم، زانو و ساق دست به بیمارستان مراجعه کرد. ضایعات پوستی بعد از چند ساعت بر روی بدن کودک ظاهر شد. بعد از گذشت ۲۴ ساعت ضایعات پوستی شدت یافته و التهاب و قرمزی همراه با خارش در محل گزش بر روی بدن کودک ایجاد شد. سرانجام بعد از ۵ روز ضایعات پوستی با شست‌وشوی آب و صابون همراه با مصرف پماد کالامین به کلی از بین رفته و محل گزش بهبود یافت.

نتیجه گیری: افزایش آگاهی پزشکان از علائم این بندپایان مزاحم به‌عنوان درمانگر، می‌تواند در تسریع روند درمان کمک‌کننده باشد.

کلیدواژه‌ها: واکنش پوستی، عنکبوت، گزارش مورد

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۲/۳۱ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰

پوست و زیبایی؛ بهار ۱۴۰۳، دوره ۱۵ (۱): ۸۶-۸۳

محسن محبی نودز^{۱،۲}
ابوالفضل عطایی^۱
اسماعیل علیزاده^{۱*}

۱. گروه بیولوژی و کنترل ناقلین بیماری‌ها، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
۲. مرکز تحقیقات بیماری‌های عفونی و گرمسیری، پژوهشکده بهداشت هرمزگان، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران

نویسنده مسئول:
اسماعیل علیزاده

تهران، خیابان پورسینا، دانشگاه علوم پزشکی تهران
پست الکترونیک:
ismaeil.alizadeh@yahoo.com

تعارض منافع: اعلام نشده است.

مقدمه

عنکبوت مهم از نظر پزشکی ممکن است باعث ایجاد سندرم‌های بدخیم یا واکنش‌های موضعی قابل توجهی شوند^۱. نتایج مطالعات نشان داده است که در طول زمان، مسمومیت با زهر عنکبوت‌ها به‌ندرت می‌تواند منجر به تظاهرات قلبی - عروقی، انسداد روده، زایمان زودرس و شوک آنافیلاکسی شود. همان‌طور که گفته شد، عنکبوت‌ها نیش سمی دارند و می‌توانند برای انسان خطرناک باشند. در این مقاله موردی، یک مورد واکنش پوستی ناشی از گزش عنکبوت را در یک کودک هفت ساله از جزیره قشم گزارش می‌کنیم.

گزارش مورد

بیمار یک کودک ۷ ساله بود، که شب هنگام استراحت در جزیره قشم در بهار ۱۴۰۳ دچار گزش

عنکبوت‌ها یکی از بزرگترین راسته‌های عنکبوتیان هستند که در سراسر جهان در تمام قاره‌ها به جز قطب جنوب یافت می‌شوند^۱. در حال حاضر بیش از ۴۶۰۰۰ گونه عنکبوت در دنیا شناسایی شده است. تعداد گونه‌های شناسایی شده در ایران نزدیک به ۶۰۰ گونه است. بسیاری از گونه‌های عنکبوت برای انسان بی‌ضرر هستند و زیستگاه آن‌ها در مجاورت با انسان هیچ خطری ندارد. با این حال، تعدادی از گونه‌ها سمی هستند و نیش آن‌ها می‌تواند عوارض مختلفی ایجاد کند^۲.

عنکبوت‌ها عموماً برای محافظت از خود یا جهت شکار، زهر را به حیوانات دیگر از جمله انسان تزریق می‌کنند^۱. در بیشتر موارد اثر نیش عنکبوت‌ها خوش‌خیم است و در برخی موارد ممکن است منجر به عواقب جدی شود. در منطقه آسیا و اقیانوسیه، چندین

توسط والدین چک و گونه‌ای از بندپا در اطراف محل استراحت کودک مشاهده شد. سپس نمونه جمع‌آوری و پس از شناسایی‌های صورت گرفته، نمونه جمع‌آوری شده گونه‌ای عنکبوت تشخیص داده شد (شکل ۳).

بحث

مسموم‌شدن توسط حیوانات سمی یک خطر جدی برای سلامت انسان در سراسر جهان در نظر گرفته می‌شود. گزش ناشی از عنکبوت‌ها علاوه بر ایجاد واکنش‌های موضعی قابل توجه پوستی همچون قرمزی و نکروز ممکن باعث ایجاد مسمومیت، سندرم‌های بدخیم و شوک آنافیلاکسی شود. با توجه به موقعیت جغرافیایی ایران، تا به حال گزارش‌های زیادی از گزش گونه‌های مختلف عنکبوتیان از جمله بیوه سیاه،

(شکل ۱) و چند ساعت بعد از گزش، دچار واکنش پوستی در ناحیه چشم، ساق دست و زانوی خود شد (شکل ۲). کودک گزش‌یافته واکنش‌های التهابی پوستی، سوزش و درد در نواحی مورد گزش داشت. علائم گزش در قسمت‌های مختلف بدن کودک از جمله چشم، ساق دست و زانو ظاهر شده بود. بیمار در ابتدا دچار سوزش خفیف شد که بعد از گذشت چند ساعت محل گزش، شروع به قرمز شدن کرد. یافته‌های بالینی در این مطالعه نشان داد که بعد از گذشت ۲۴ ساعت، محل گزش‌یافته دچار التهاب و خارش شد (شکل ۲). سرانجام بعد از ۵ روز ضایعات پوستی با شست‌وشوی آب و صابون همراه با مصرف پماد کالامین به کلی از بین رفته و محل گزش بهبود یافت. بلافاصله بعد از گزش محل استراحت کودک

شکل ۳: عنکبوت مشاهده شده در محل استراحت کودک مورد مطالعه.

شکل ۱: موقعیت جزیره قشم در جنوب ایران. تصویر برگرفته از ناسا (NASA).

شکل ۲: واکنش‌های پوستی ناشی از گزش عنکبوت بر روی بدن کودک: (الف) چشم، (ب) ساق و (ج) زانو.

انصاری و همکاران در سال ۱۳۸۶ گزش عنکبوت گوشه‌گیر را در دست چپ کودکی ۶ ساله از شهر تهران گزارش کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که کودک دچار اختلال انعقادی شامل خونریزی شدید از بینی و لثه و اکیموزهای فراوان بر روی بدن به‌خصوص اندام‌ها بعد از گزش شده است.^۴ در مطالعه حاضر هیچ‌گونه خونریزی در بدن کودک مشاهده نشد.

گزارشات در مطالعات صورت‌گرفته در ایران نشان می‌دهد گزش عنکبوت در افراد مختلف می‌تواند متفاوت باشد. به‌طور مثال در کودکان ممکن است علائم نسبت به افراد بزرگسال شدیدتر باشد. با توجه به اینکه این گروه از آفات مهم پزشکی در کشور ایران وجود دارند، جهت پیشگیری و کنترل آلودگی این بندپای خطرناک نیاز به افزایش آگاهی و دانش عمومی در افراد معرض خطر در جامعه به‌منظور کاهش ارتباط انسان با آن‌ها لازم است. علاوه بر این‌ها افزایش آگاهی بین پزشکان به‌ویژه جامعه درمان‌تولوژیست‌ها از علائم این بندپای خطرناک به‌عنوان متخصصان درمانگر می‌تواند در تسریع روند درمان کمک کننده باشد.

در پایان نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از خانواده کودک مورد گزش جهت پیگیری و چاپ این مقاله تشکر و قدردانی کنند.

عنکبوت گوشه‌گیر و عنکبوت بیوه قهوه‌ای در دنیا و ایران ثبت شده است.

تیموری و همکاران در سال ۲۰۲۰ گزش عنکبوت بیوه سیاه را در یک خانم باردار از شهر مشهد گزارش کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیمار دچار علائمی همچون سوزش در اندام تحتانی راست در محل گزش بود.^۴ در مطالعه حاضر نیز سوزش یکی از علائم اصلی در مراحل اولیه گزش عنکبوت بود.

بنی‌اردلان و همکاران در سال ۲۰۲۰ نکرور جلدی حاصل از گزش عنکبوت منزوی قهوه‌ای را در یک مرد از شهر قم گزارش کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که بیمار دچار علائمی همچون درد، التهاب و حساسیت شدید در ناحیه آسیب‌دیده و همچنین سرگیجه، تب و حساسیت عمومی شد.^۴ در مطالعه حاضر نیز درد خفیف همراه با التهاب بعد از گذشت ۲۴ ساعت از گزش گزارش شد.

نجاتی و همکاران در سال ۲۰۲۲ گزش عنکبوت بیوه سیاه (*Latrodectus cinctus*) در انگشت اول پای چپ زنی ۴۲ ساله از شهر زاهدان گزارش کردند. نتایج این مطالعه نشان داد که علائمی همچون احساس سوزش خفیفی همراه با درد، تعریق و انتشار درد از محل گزش به اندام فوقانی ایجاد شد.^۵ در مطالعه حاضر فرد مورد گزش یافته تعرق نداشت درحالی که سوزش خفیف ویژگی اصلی بود.

References

1. Vetter RS, Isbister GK. Medical aspects of spider bites. *Annu Rev Entomol.* 2008; 53: 409-29.
2. Baniardalani M, Saghafipour A, Kababian M, Abai MR. Cutaneous necrosis following brown recluse spider bite. *Iran J dermatol.* 2020; 23(1): 40-2.
3. Nicholson GM, Graudins A. Spiders of medical importance in the Asia-Pacific: Atracotoxin, latrotoxin and related spider neurotoxins. *Clin Exp Pharmacol.* 2002; 29(9): 785-94.
4. Teimouri A, Habibzadeh SR, Dadpour B, Zohoorian P, Foroughian M. Case report: black widow spider bites in a pregnant woman. *IJOGL.* 2020; 23(10): 109-13.
5. Nejati J, Bueno-Mari R, Salehi M, Akbari MR, Shahi M. First record of black widow spider bite *latrodectus cinctus* (Araneae: theridiidae) from Iran. *J Med Entomol.* 2022; 59(3): 1086-9.
6. Ansari S, Salehi S. Coagulopathy after spider bites in a six-year-old boy. *Tehran Univ Med J* 2008; 65(12): 84-7.

Cutaneous reaction due to spider bites in a seven-year-old boy in Qeshm Island: A case report

Mohsen Mohebbi Nodez, Msc^{1,2}
Abolfazl Ataei, Msc¹
Ismaeil Alizadeh, Msc^{1*}

1. Department of Vector Biology and Control of Diseases, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
2. Infectious and Tropical Diseases Research Center, Hormozgan Health Institute, Hormozgan University of Medical Sciences, BandarAbbas, Iran

Received: May 20, 2024
Accepted: Jun 09, 2024
Pages: 83-86

Corresponding Author:
Ismaeil Alizadeh, Msc

Poursina St., Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran
Email: ismaeil.alizadeh@yahoo.com

Conflict of interest: None to declare

Background and Aim: Spiders are one of the largest orders of arachnids, found worldwide on all continents except Antarctica. Many species of spiders live in close proximity to humans and generally inject poison into other animals, including humans, to protect themselves or to hunt.

Case Report: In this paper, a seven-year-old boy is presented who came to the hospital complaining of skin reactions in the eye, knee, and lower leg area. Skin lesions appeared on the boy's body after a few hours. After 24 hours, the skin lesions intensified, and inflammation and redness along with itching occurred on the boy's body. Finally, after 5 days, the skin lesions disappeared completely by washing with soap and water along with the use of Calamine lotion and the bite site improved.

Conclusion: Increasing awareness among physicians, about the symptoms of this nuisance insects can help to accelerate treatment process.

Keywords: cutaneous reactions, spider, case report

